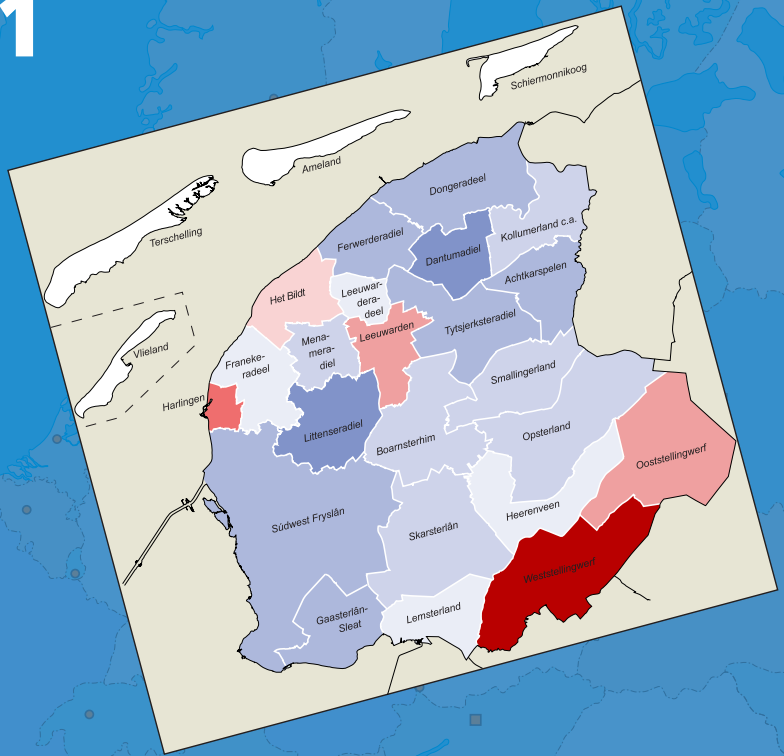

De Fryske taalatlas 2011

Friese taal in beeld

Inhoudsopgave

Deel 1: kaarten taalbeheersing en taalontwikkeling Fryslân

- 1.1. beheersingsniveau Fries in heel Fryslân (%)
- 1.2. beheersingsniveau Fries in heel Fryslân naar leeftijd (%)
- 1.3. moedertaal, spreektaal tegen partner en spreektaal tegen kinderen naar leeftijd (%)
- 1.4. moedertaal in de gemeenten Het Bildt en Oost- en Weststellingwerf (%)
- 1.5. ontwikkeling spreektaal tegen kinderen 1980 - 2011 (%)
- 1.6. ontwikkeling taalbeheersing Fries 1967 - 2011 (%)

Deel 2: provinciekaarten taalbeheersing op gemeenteniveau

- 2.1. Fries als moedertaal in Friese gemeenten (%)
- 2.2. Fries verstaan in Friese gemeenten (%)
- 2.3. Fries spreken in Friese gemeenten (%)
- 2.4. Fries lezen in Friese gemeenten (%)
- 2.5. Fries schrijven in Friese gemeenten (%)
- 2.6. spreektaal Fries tegen partner in Friese gemeenten (%)
- 2.7. spreektaal Fries tegen kinderen in Friese gemeenten (%)

Deel 3: provinciekaarten beleidsontwikkeling op gemeenteniveau

- 3.1. taalbeleid Friese gemeenten
- 3.2. gemeenten die Tomke en/of de Sânglêsrige (Zandloperserie) steunen
- 3.3. aantal kinderen op Friestalige en/of tweetalige kindercentra in Friese gemeenten
- 3.4. gemeenten met drietalige basisscholen
- 3.5. Friestalige eed/belofte door gemeenteraadsleden in Friese gemeenten (%)
- 3.6. gemeenten met officiële Friestalige plaatsnamen
- 3.7. gemeenten en menusysteem taalbeleid

Voorwoord

De Fryske taalatlas geeft een overzicht van het beheersingsniveau en het gebruik van de Friese taal onder de inwoners van Fryslân. De taalatlas 2011 is een vervolg op de nulmeting zoals die in 2007 is verschenen.

De meeste informatie is afkomstig van het grootschalige taalonderzoek, dat wij begin 2011 hebben uitgevoerd. De Fryske taalatlas geeft in een momentopname weer hoe het beheersingsniveau Fries (verstaan, spreken, lezen en schrijven) onder de inwoners van Fryslân, in de verschillende gemeenten en naar leeftijd is. Ook kan er in een oogopslag worden opgemerkt of er significante verschillen zijn met de uitkomsten van de quick scan Friese taal 2007. Het kaartmateriaal wordt voor de hele provincie en voor alle gemeenten gegeven, uitgezonderd de Waddeneilanden in een aantal gevallen. Daarnaast wordt ook nog aandacht geschonken aan o.a. ontwikkelingen op het gebied van taaloverdracht en het taalbeleid van de gemeenten.

De gemeente Súdwest Fryslân bestond in 2007 nog uit vijf zelfstandige gemeenten, namelijk: Bolsward, Nijefurd, Sneek, Wûnseradiel en Wymbritseradiel. Om een vergelijking met 2007 te maken zijn de resultaten uit 2007 van deze gemeenten samengevoegd en opnieuw geanalyseerd.

De Fryske taalatlas is met name bedoeld voor gemeenten en andere overheden in Fryslân. Aan de hand van de feitelijke situatie kunnen overheden goed doordacht beleid formuleren. Gemeenten krijgen verder inzicht in hun situatie in vergelijking met de andere gemeenten.

De taalatlas is te vinden op de website van de Provincie Fryslân:

www.fryslan.nl/taalatlas.

U mag naar eigen inzicht de gegevens en het kaartmateriaal gebruiken, mits u melding maakt van de bron 'Provincie Fryslân, de Fryske taalatlas: Friese taal in beeld 2011'. De verschillende bronnen worden per grafiek / kaart afzonderlijk genoemd. Algemene informatie kunt u opvragen of kwijt via info@fryslan.nl.

Provincie Fryslân
Postbus 20120
8900 HM Leeuwarden

Uitkomsten in woorden:

In januari 2011 is er een taalonderzoek verricht onder de inwoners van Fryslân. Er zijn enquêtes verstuurd naar 27.600 willekeurige huishoudens in Fryslân. Zo wordt er een goed beeld verkregen per gemeente. De respons is met bijna 50% bijzonder hoog te noemen.

In de gemeenten Franekeradeel, Littenseradiel en Menameradiel was de respons met 56% het hoogst.

Uitkomsten provincie Fryslân

Uit het onderzoek blijkt dat bijna alle inwoners van Fryslân de Friese taal vrij aardig tot heel goed kunnen verstaan. van de Friezen verstaat 64,6% de Friese taal heel goed en 20% goed. Een enkeling heeft er moeite mee of kan de Friese taal helemaal niet verstaan.

Driekwart van de Friese bevolking kan de Friese taal vrij aardig tot heel goed spreken. Van de Friezen spreekt 44,7% de Friese taal heel goed en 19,3% goed. Een kwart heeft hier moeite mee of kan de Friese taal helemaal niet spreken.

Eveneens driekwart van de Friese bevolking kan de Friese taal vrij aardig tot heel goed lezen. Een kwart heeft hier moeite mee of kan de Friese taal helemaal niet lezen.

In tegenstelling tot het beheersingsniveau van het verstaan, spreken en lezen kan slechts een kleine groep (12,1%) goed Fries schrijven.

Iets meer dan de helft van de Friezen heeft als moedertaal Fries: 53,6%. Iets minder dan de helft van de Friese bevolking spreekt Fries tegen zijn of haar partner, dat geldt ook voor het Fries als spreektaal tegen de eigen kinderen. Deze percentages zijn respectievelijk 45,4% en 47,9%.

In vergelijking met de taalmeting van vier jaar geleden blijkt dat het beheersingsniveau Fries in heel Fryslân op alle aspecten is veranderd. Zowel de verstaanbaarheid van het Fries, de spreekvaardigheid van het Fries, de leesvaardigheid van het Fries als de schrijfvaardigheid van het Fries is significant iets toegenomen.

Daarentegen is het Fries als moedertaal en het Fries als spreektaal tegen partner significant iets afgenomen ten opzichte van 2007.

Uitkomsten naar leeftijd

De verstaanbaarheid van het Fries verschilt weinig naar leeftijd. Ook bij de spreekvaardigheid van het Fries is het verschil tussen de leeftijdsgroepen niet groot.

Voor elke groep geldt dat ruim 4 op de 10 de Friese taal heel goed kunnen spreken. 65-plussers kunnen veruit het beste Fries lezen. Van deze groep heeft 26,6% aangegeven heel goed Fries te kunnen lezen. Het percentage dat goed Fries kan lezen neemt toe naarmate de respondent ouder is. Voor de schrijfvaardigheid van het Fries geldt ook dat hoe ouder de respondent is, des te beter hij of zij de Friese taal kan schrijven. Van de 18-29 jarigen kan 1,9% het Fries heel goed schrijven tegenover 4,1% van de 65-plussers.

Het valt op dat er voor alle leeftijdsgroepen een significante toename is aangetoond in de schrijfvaardigheid van het Fries tussen 2007 en 2011. Daarnaast blijkt dat voor de 30-49 jarigen zowel voor het Fries verstaan, spreken, lezen als schrijven een significante toename is geconstateerd vergeleken met 2007.

Van de 65-plussers heeft 56,5% Fries als moedertaal, bij de andere drie leeftijdsgroepen is dit percentage iets lager. Bij de spreektaal tegen partner valt op dat, hoe ouder de respondent is, des te meer er Fries wordt gesproken tegen de partner. Van de 18-29 jarigen spreekt 36,9% Fries tegen zijn of haar partner tegenover 52,9% van de 65-plussers.

Uitkomsten naar gemeente

Het beheersingsniveau van de Friese taal verschilt erg per gemeente. Dantumadiel, Littenseradiel, Ferwerderadiel en Achtkarspelen zijn de gemeenten waar de inwoners het Fries het beste beheersen. De gemeenten met de inwoners die het Fries het minst goed beheersen zijn Oost- en Weststellingwerf, Harlingen en Leeuwarden.

De inwoners van de gemeente Dantumadiel kunnen de Friese taal het beste verstaan. Van deze gemeente geeft 84% aan de Friese taal heel goed te kunnen verstaan. De verstaanbaarheid van het Fries is in Weststellingwerf met 30,6% het laagst.

Dantumadiel is ook de gemeente met het hoogste percentage inwoners die de Friese taal het beste spreken: 69,5% spreekt de Friese taal heel goed. Weststellingwerf is ook als het gaat om de spreekvaardigheid van het Fries de gemeente met het minste aantal inwoners die de Friese taal heel goed kunnen spreken, namelijk 15,9%.

De gemeenten Achtkarspelen, Heerenveen en Weststellingwerf kennen voor alle vier de beheersingsniveaus een significante toename ten opzichte van 2007.

Wat de moedertaal betreft is Dantumadiel de gemeente met het meeste aantal inwoners die Fries als moedertaal hebben, namelijk 83,3%. In Harlingen is dit het laagst (21,6%).

Leeswijzer

1.1 : Als er een significante toe- of afname is geconstateerd tussen 2007 en 2011 in de provincie Fryslân, dan wordt dit achter elke staafdiagram aangegeven met een + of – teken.

1.2 : Als er een significante toe- of afname is geconstateerd tussen 2007 en 2011 in een bepaalde leeftijdscategorie, dan wordt dit achter elke staafdiagram aangegeven met een + of – teken.

1.3 : Als er een significante toe- of afname is geconstateerd in Fries als moedertaal, spreektaal tegen partner en/of spreektaal tegen kinderen tussen 2007 en 2011 in een bepaalde leeftijdscategorie, dan wordt dit achter elke staafdiagram aangegeven met een + of – teken.

1.4 : Als er een significante toe- of afname is geconstateerd in Fries als moedertaal tussen 2007 en 2011 in één van de drie streektaalgemeenten, dan wordt dit achter elke staafdiagram aangegeven met een + of – teken.

2.1 t/m 2.7 : Als er een significante toe- of afname is geconstateerd tussen 2007 en 2011 in een bepaalde gemeente wordt dit rechtsonder in de desbetreffende gemeente gearceerd met groen bij een toename en rood voor een afname.

De Waddeneilanden zijn niet meegenomen in het taalonderzoek.

De uitkomsten zijn gewogen naar leeftijd en het aantal inwoners per gemeente.

De *moedertaal* is gedefinieerd als de taal waarmee de respondent is opgegroeid.

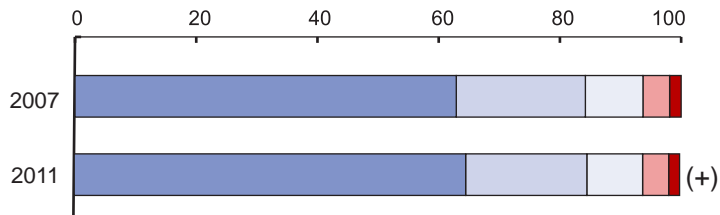
Onder *andere taal* wordt verstaan: de Friese streektalen, Stadsfries of een buitenlandse taal.

Wat de *spreektaal* betreft is uitgegaan van het antwoord op de vraag welke taal de respondent *meestal* met kind en partner spreekt.

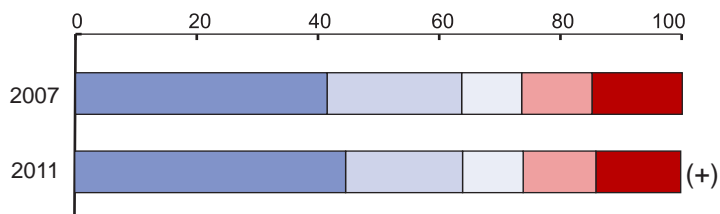
Onder een *significante toe- of afname* wordt verondersteld dat met 95% zekerheid kan worden aangenomen dat het verschil niet op toeval berust.

1.1 beheersingsniveau Fries in Fryslân (%)

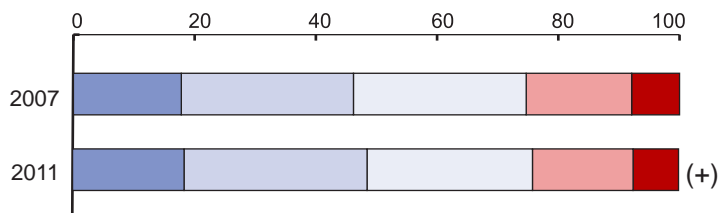
Fries kunnen verstaan (%)

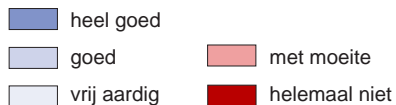
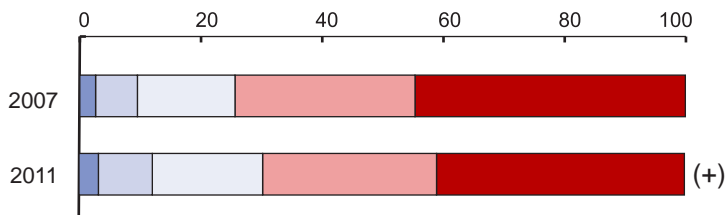
Fries kunnen spreken (%)

Fries kunnen lezen (%)

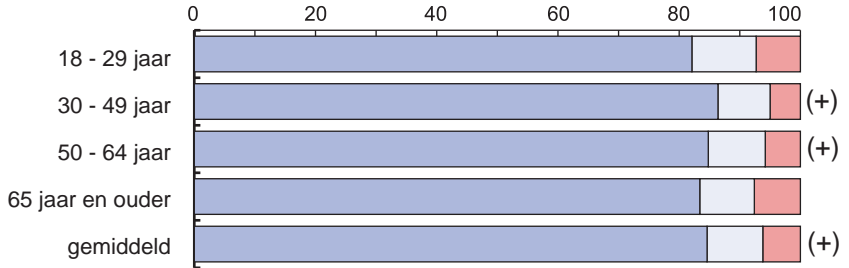

Fries kunnen schrijven (%)

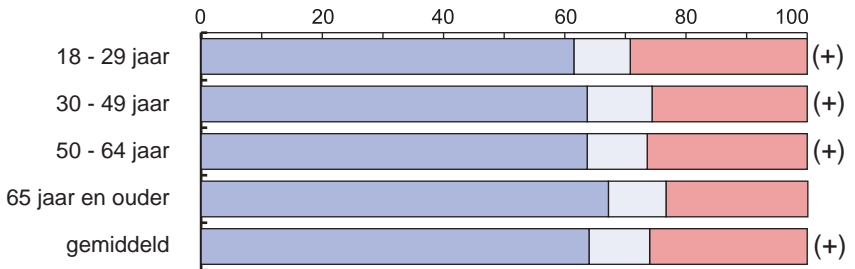

1.2 beheersingsniveau Fries in Fryslân naar leeftijd (%)

Fries kunnen verstaan, naar leeftijd (%)

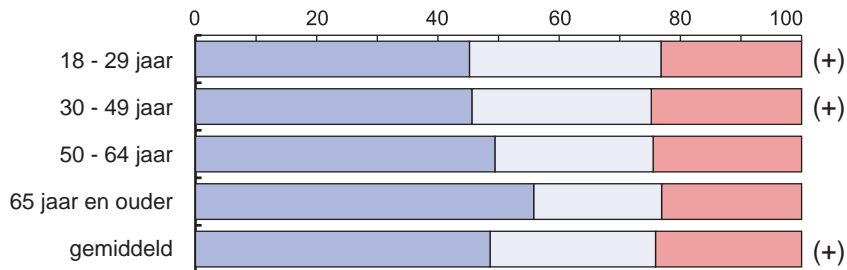

Fries kunnen spreken, naar leeftijd (%)

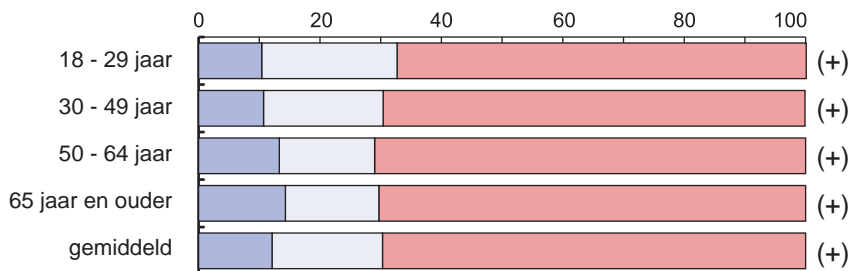

(heel) goed vrij aardig met moeite / niet

Fries kunnen lezen, naar leeftijd (%)

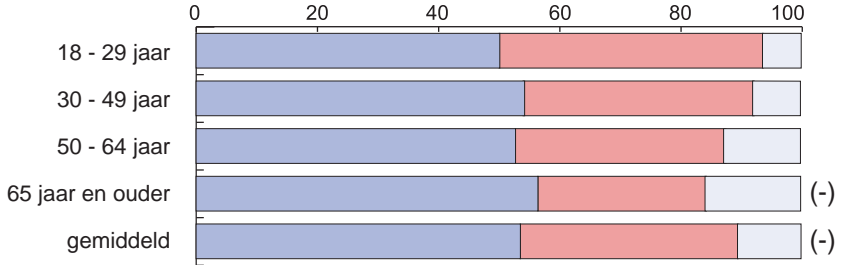
Fries kunnen schrijven, naar leeftijd (%)

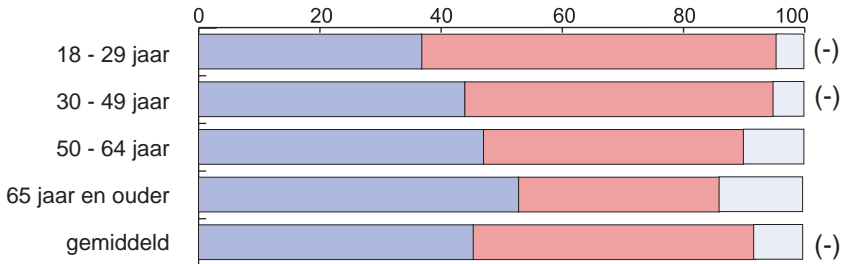
(heel) goed
 vrij aardig
 met moeite / niet

1.3 moedertaal, spreektaal tegen partner en spreektaal tegen kinderen naar leeftijd (%)

moedertaal naar leeftijd in %

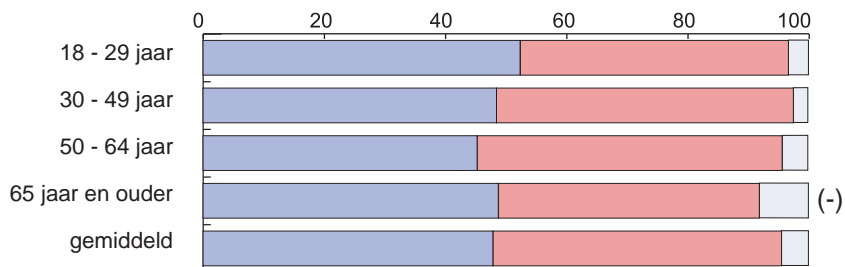

spreektaal tegen partner naar leeftijd in %

Fries
 Nederlands
 Andere taal

spreektaal tegen kinderen naar leeftijd in %

De *moedertaal* is hierbij als volgt gedefinieerd: de taal waarmee de respondent is opgevoed.

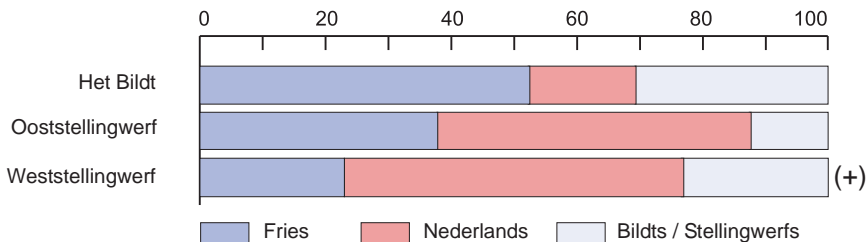
Onder *andere taal* wordt verstaan: de Friese streektaalen, het Stadsfries of een buitenlandse taal.

Wat de *spreektaal* betreft is uitgegaan van het antwoord op de vraag welke taal de respondent *meestal* met het kind en partner spreekt.

Fries
 Nederlands
 Andere taal

1.4 moedertaal in de gemeenten Het Bildt, Oost- en Weststellingwerf (%)

moedertaal in de drie streektaalgemeenten in %

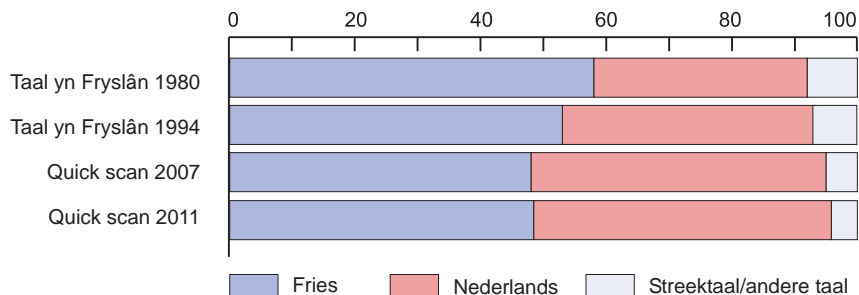

De drie gemeenten Het Bildt, Oost- en Weststellingwerf kennen een bijzondere drietalige situatie, waar naast het Nederlands en het Fries de streektaal in levend gebruik is. In de nota streektalen (2004) heeft de Provincie Fryslân een stimulerend en volgend beleid voor het Bildts en het Stellingwerfs beschreven. De gemeenten Het Bildt en Oost- en Weststellingwerf zijn de eerstverantwoordelijke overheden voor respectievelijk het Bildts en het Stellingwerfs.

Vergeleken met 2007 is het Fries als moedertaal in Weststellingwerf toegenomen. Dit gaat ten koste van de streektaal Stellingwerfs.

1.5 ontwikkeling spreektaal tegen kinderen 1980 - 2011 (%)

spreektaal tegen kinderen (%)

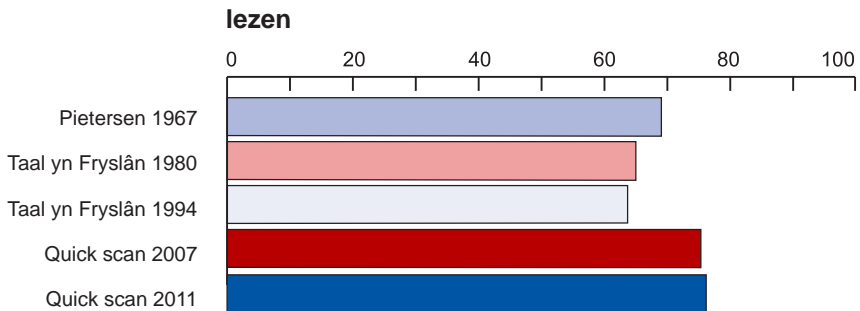
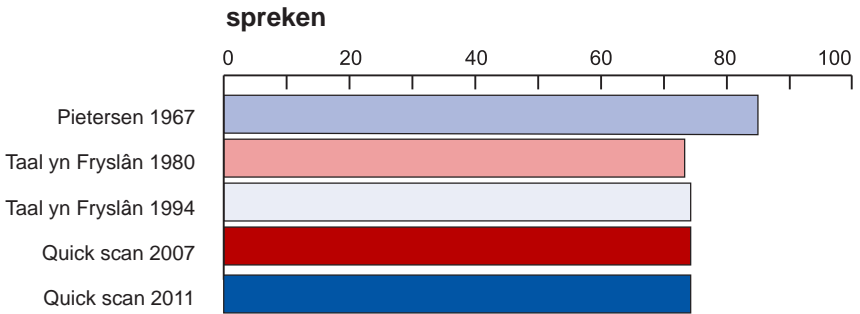
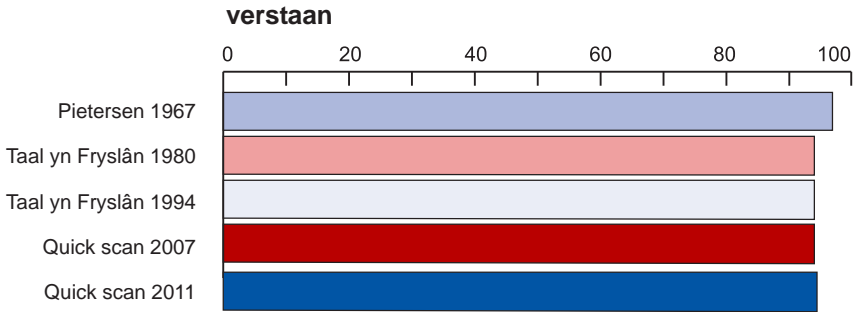

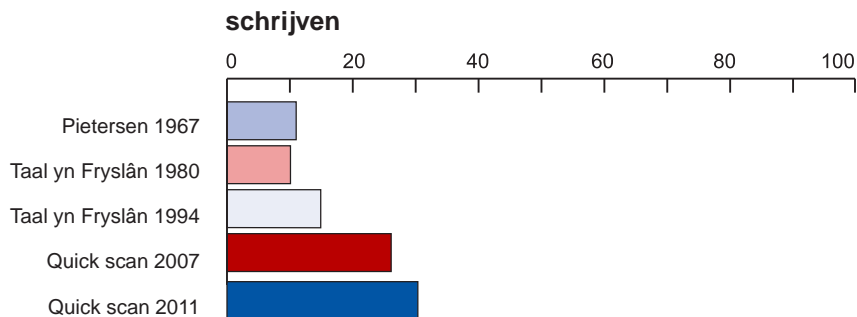
De ontwikkeling spreektaal tegen kinderen is vanaf 1980 onderzocht.

Bronnen:

- D. Gorter, G.H. Jelsma, P.H. van der Plank en K. de Vos, *Taal yn Fryslân - ûndersyk nei taalgedrach en taalhâlding yn Fryslân*, Ljouwert, 1984
- D. Gorter, R.J. Jonkman, *Taal yn Fryslân op 'e nij besjoen*, Ljouwert, 1995
- provincie Fryslân, *rapportage quick scan Friese taal*, Leeuwarden, 2007
- provincie Fryslân, *quick scan Friese taal*, Leeuwarden, 2011

1.6 ontwikkeling taalbeheersing Fries 1967 - 2011 (%)

In het onderzoek van Pietersen (1967) is gekozen voor 11 gemeenten (10 op toeval en de gemeente Leeuwarden); de Stellingwerven en de Waddeneilanden maakten geen deel uit van het onderzoek.

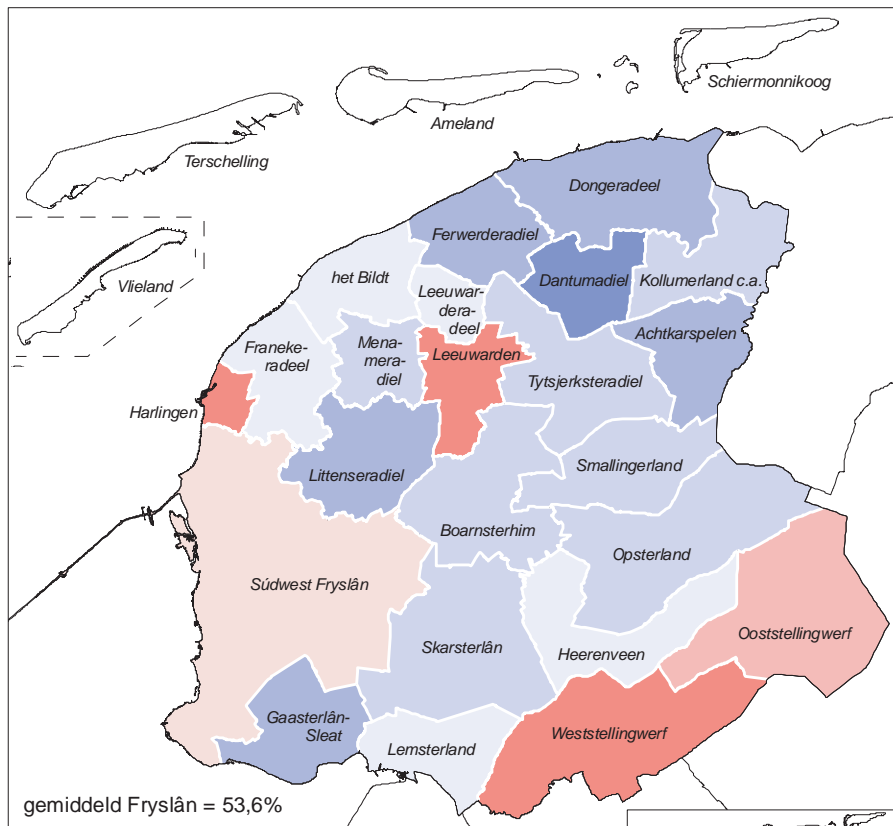
Bij de uitkomsten van Taal in Fryslân uit het jaar 1980 zijn ook de Waddeneilanden meegenomen; bij de overige onderzoeken is dat niet het geval.

In bovenstaande grafieken zijn alleen de gegevens opgenomen, waarbij de respondent heeft aangegeven de desbetreffende taal **vrij aardig, goed** of **zeer goed** te beheersen.

Bronnen:

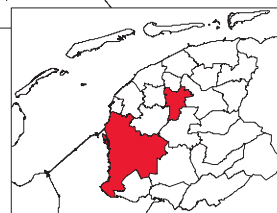
- L. Pietersen, *De Friezen en hun taal*, Drachten, 1969
- D. Gorter, G.H. Jelsma, P.H. van der Plank en K. de Vos, *Taal yn Fryslân - ûndersyk nei taalgedrach en taalhâlding yn Fryslân*, Ljouwert, 1984
- D. Gorter, R.J. Jonkman, *Taal yn Fryslân op 'e nij besjoen*, Ljouwert, 1995
- provincie Fryslân, *rapportage quick scan Friese taal*, Leeuwarden, 2007
- provincie Fryslân, *quick scan Friese taal*, Leeuwarden, 2011

2.1 Fries als moedertaal per gemeente (%)

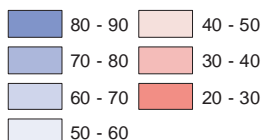
De moedertaal is als volgt gedefinieerd: de taal waarmee de respondent is opgevoed.

Bovenstaande kaart geeft de percentages weer van respondenten die aangeven het Fries als moedertaal te hebben.

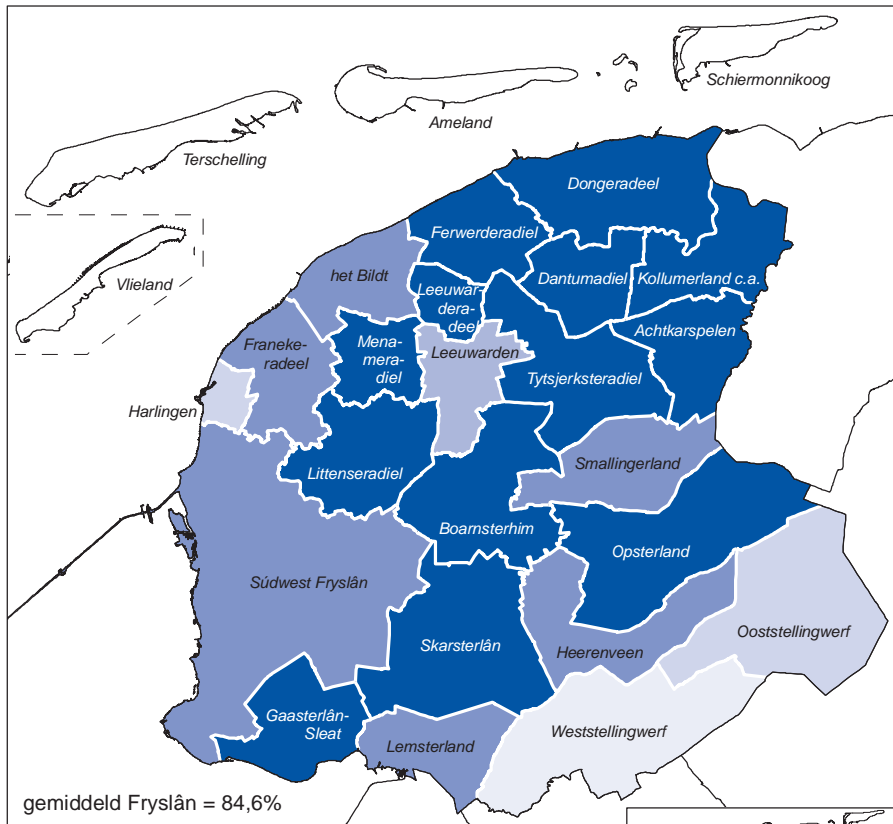

toe- afname t.o.v. 2007

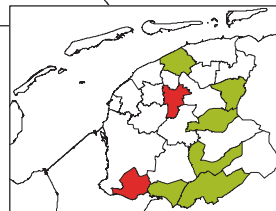
Fries als moedertaal in %

2.2 Fries verstaan per gemeente (%)

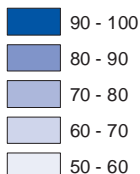

Bovenstaande kaart geeft de percentages weer, waar de respondent heeft aangegeven het verstaan van de Fries taal naar eigen zeggen **goed** of **heel goed** te beheersen.

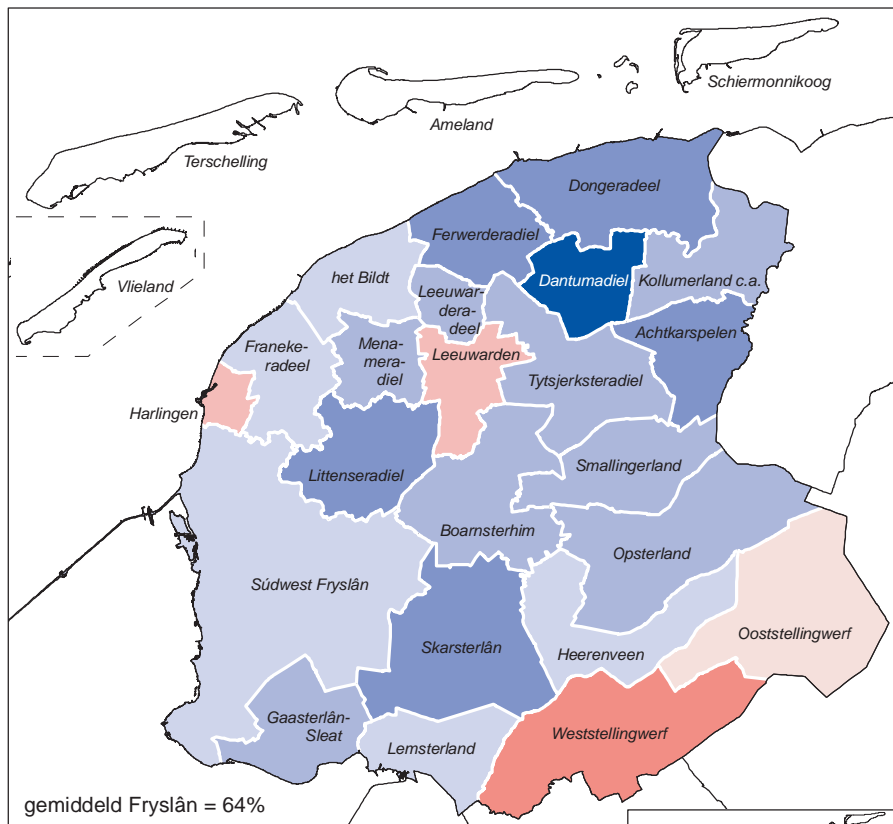

toe- afname t.o.v. 2007

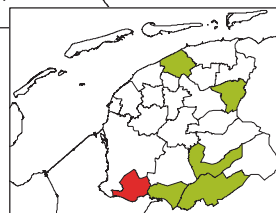
Fries verstaan in %

2.3 Fries spreken per gemeente (%)

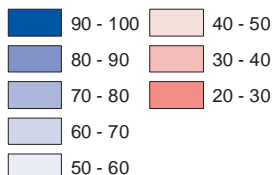

Bovenstaande kaart geeft de percentages weer, waar de respondent heeft aangegeven het spreken van de Friese taal naar eigen zeggen **goed** of **heel goed** te beheersen.

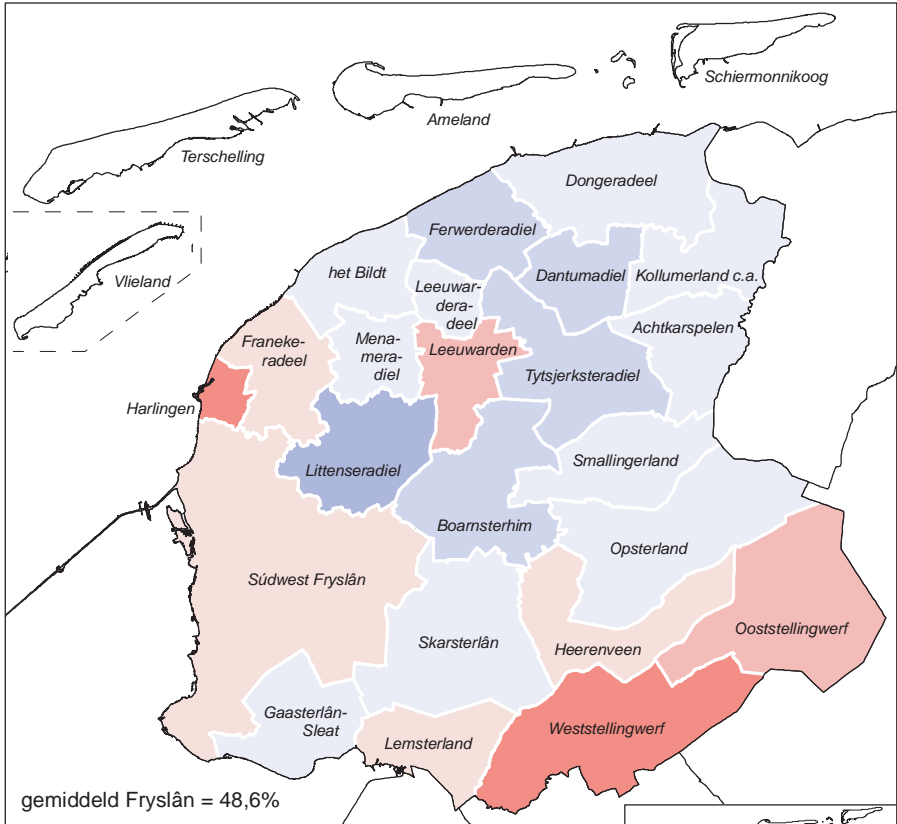

toe- afname t.o.v. 2007

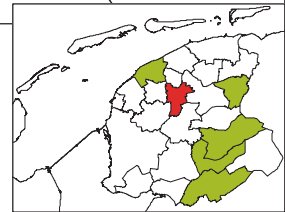
Fries spreken in %

2.4 Fries lezen per gemeente (%)

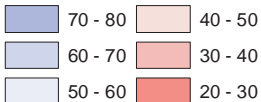

Bovenstaande kaart geeft de percentages weer, waar de respondent heeft aangegeven het lezen van de Friese taal naar eigen zeggen **goed** of **heel goed** te beheersen.

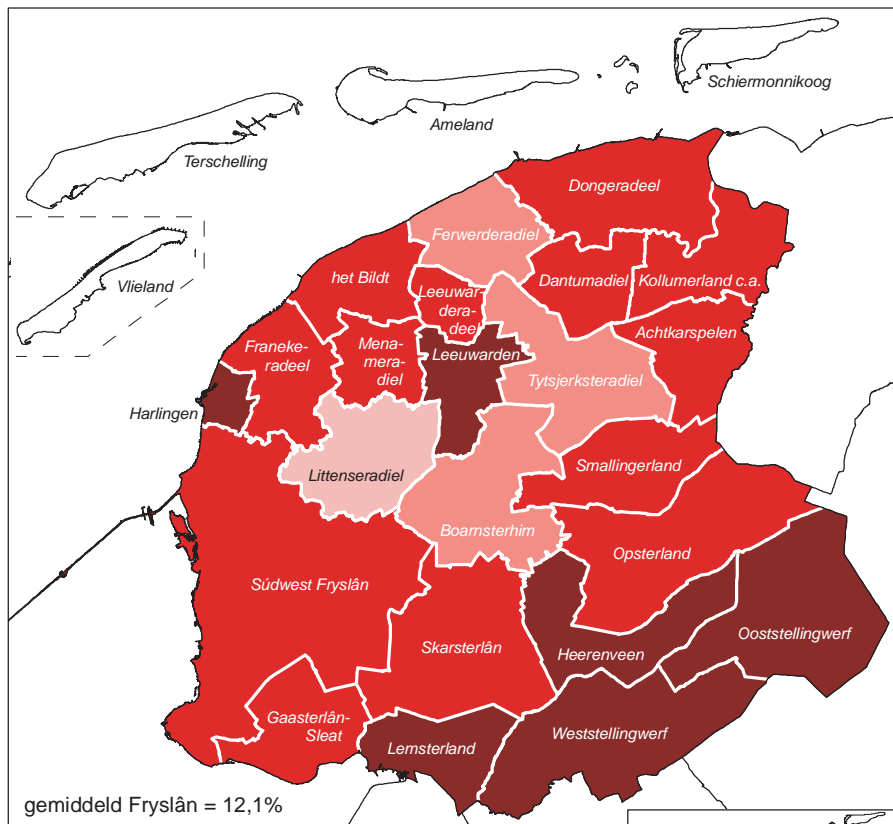

toe- afname t.o.v. 2007

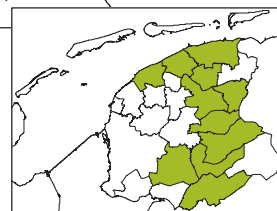
Fries lezen in %

2.5 Fries schrijven per gemeente (%)

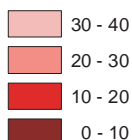

Bovenstaande kaart geeft de percentages weer, waar de respondent heeft aangegeven het schrijven van de Fries taal naar eigen zeggen **goed** of **heel goed** te beheersen.

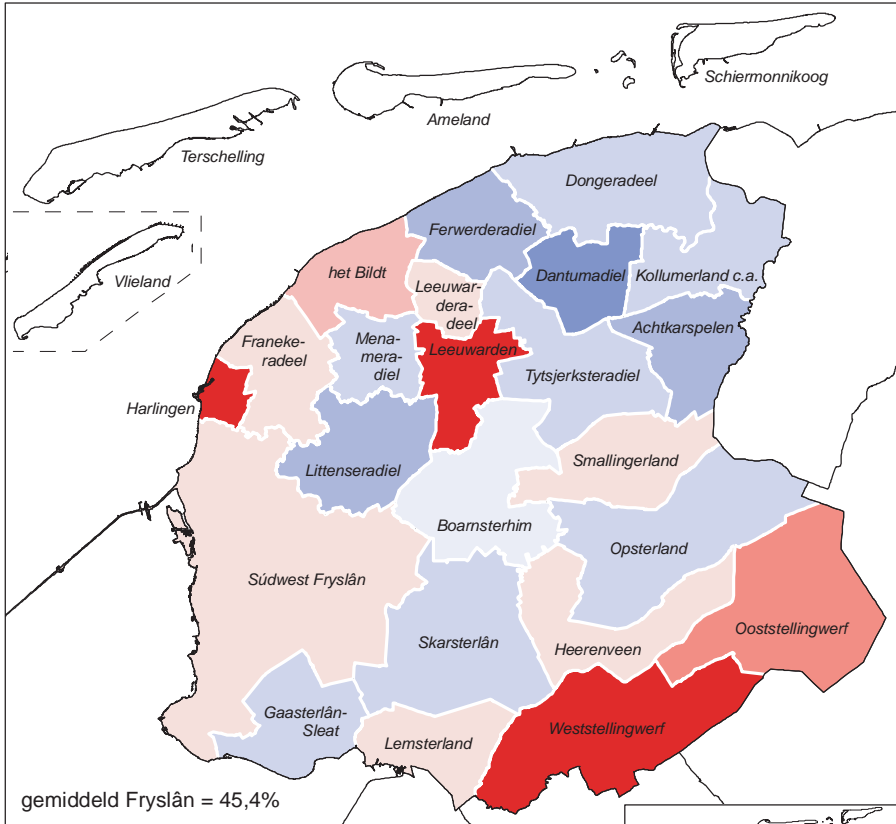

toe- afname t.o.v. 2007

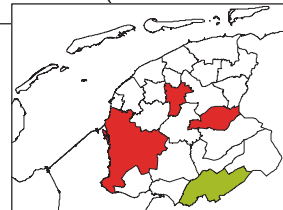
Fries schrijven in %

2.6 spreektaal Fries tegen partner per gemeente (%)

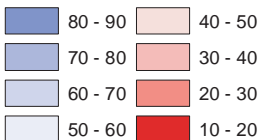

Bovenstaande kaart geeft de percentages weer, waar de respondent heeft aangegeven meestal Fries met zijn/haar partner te spreken.

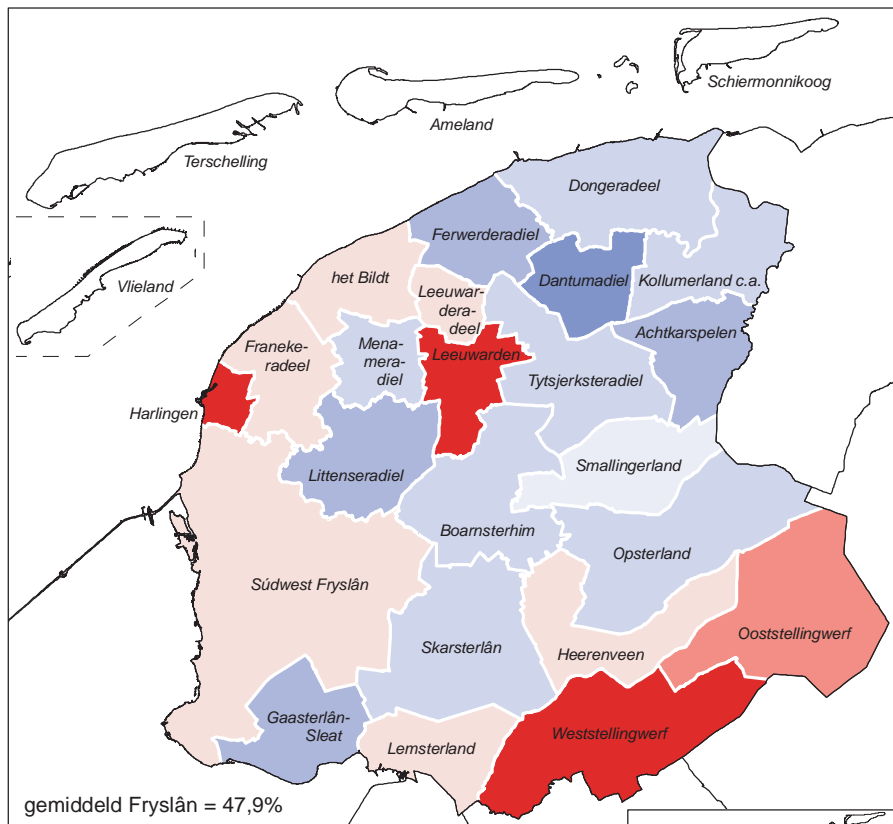

toe- afname t.o.v. 2007

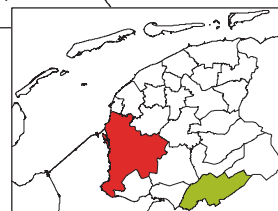
spreektaal Fries tegen partner in %

2.7 spreektaal Fries tegen kinderen per gemeente (%)

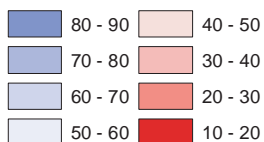

Bovenstaande kaart geeft de percentages weer, waar de respondent heeft aangegeven meestal Fries met zijn/haar eigen kind te spreken.

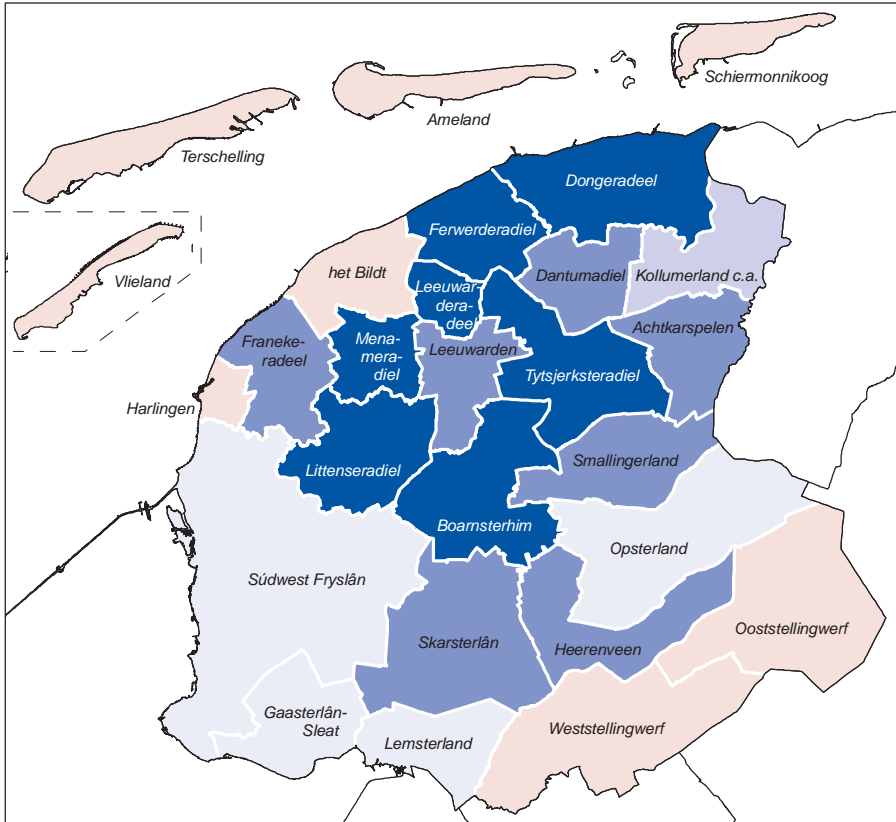

toe- afname t.o.v. 2007

spreektaal Fries tegen kinderen in %

3.1 taalbeleid Friese gemeenten

Op bovenstaande kaart staat het gemeentelijk taalbeleid per 1 januari 2011 aangegeven.

	gemeenten met een intentieverklaring, verordening Friese taal en eigen beleidsplan Fries
	gemeenten met verordening Friese taal en eigen beleidsplan Fries
	gemeenten met verordening Friese taal
	gemeenten met eigen beleidsplan Fries
	gemeenten zonder beleidsplan voor het Fries

intentieverklaring:

gemeenten die met de Provincie Fryslân de afspraak hebben gemaakt zoveel mogelijk de Friese taal te gebruiken in onderlinge geregistreerde schriftelijke stukken.

taalverordening:

gemeenten die de verordening Fries in het schriftelijke verkeer hebben vastgelegd, waaraan een juridische grondslag voor taalbeleid via artikel 2:9 lid 1 Algemene wet bestuursrecht (Awb) is verbonden.

taalbeleidsplan:

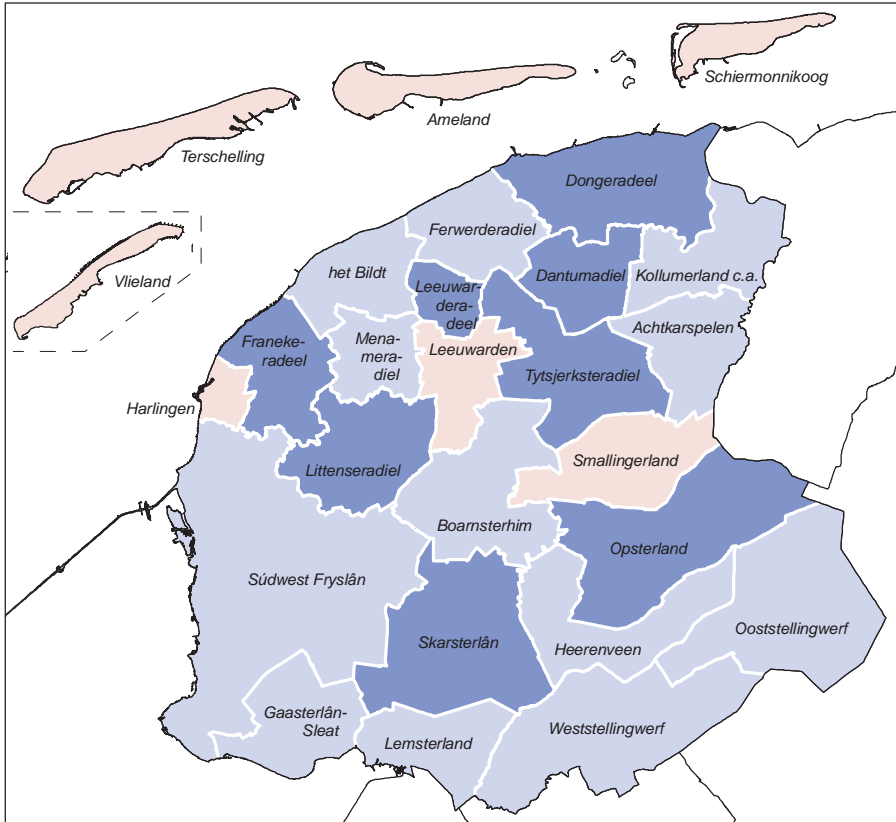
gemeenten die een eigen invulling aan het taalbeleid hebben gegeven zonder daarbij een juridische grondslag via de Awb te hebben vastgelegd. Grotendeels gaat het om maatregelen die betrekking hebben op gemeentelijk beleid op het gebied van de eigen bestuurlijke organisatie, het onderwijs, de cultuur, de media en het sociale en economische leven.

De fusiegemeente Súdwest Fryslân heeft in maart 2010 de 'Oerienkomst oangeande Fryske taalbeid yn de nij te foarmjen fúzjegemeente Súdwest Fryslân' gesloten met de provincie Fryslân en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

Deze Oerienkomst is onder meer gestoeld op het 'Europese Handvest voor Regionale Talen en Talen van Minderheden', dat zegt dat bij fusies van gemeenten, de inwoners van de gemeente die het uitgebreidste taalbeleid heeft, niet benadeeld mogen worden.

Het taalbeleid van die gemeente is dus leidend voor het te vormen taalbeleid van de fusiegemeente. Inmiddels is in Súdwest Fryslân volgens afspraak een taalbeleidsambtenaar aangesteld die dit beleid vorm gaat geven.

3.2 gemeenten die Tomke en/of de Sânglêsrige steunen

Als onderdeel van het taalbeleid kunnen gemeenten ervoor kiezen om het leermateriaal Fries voor de kinderdagverblijven en peuterspeelzalen te subsidiëren. Op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) hebben gemeenten een primaire verantwoordelijkheid voor de voorschoolse centra.

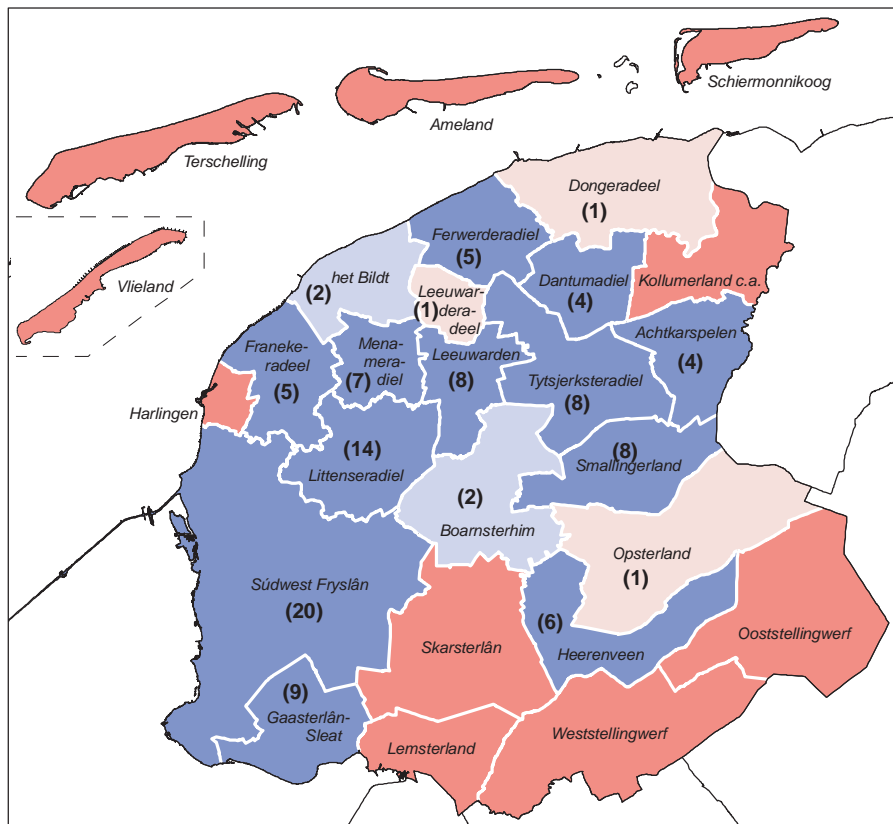
Tomke: Friestalig stimulerend leesbevorderingsproject gericht op de doelgroep peuters (kinderen van 2 tot 4 jaar). Tomke is in 1996 in het leven geroepen en kent elk jaar een nieuw thema. Meer informatie is te vinden op www.tomke.nl.

Sânglêsrige (zandloperserie): een Friestalige taalmethode voor kinderen van 2 tot 5 jaar aan de hand van 10 themaboekjes en divers beeldmateriaal.

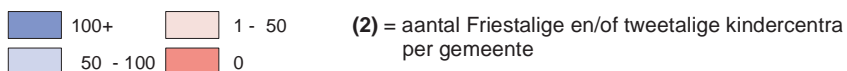
De gemeenten Oost- en Weststellingwerf steunen het Tomke-project, maar zij vertalen het in hun eigen streektaal, het Stellingwerfs.

Tomke en Sânglêsrige
 Tomke
 niet

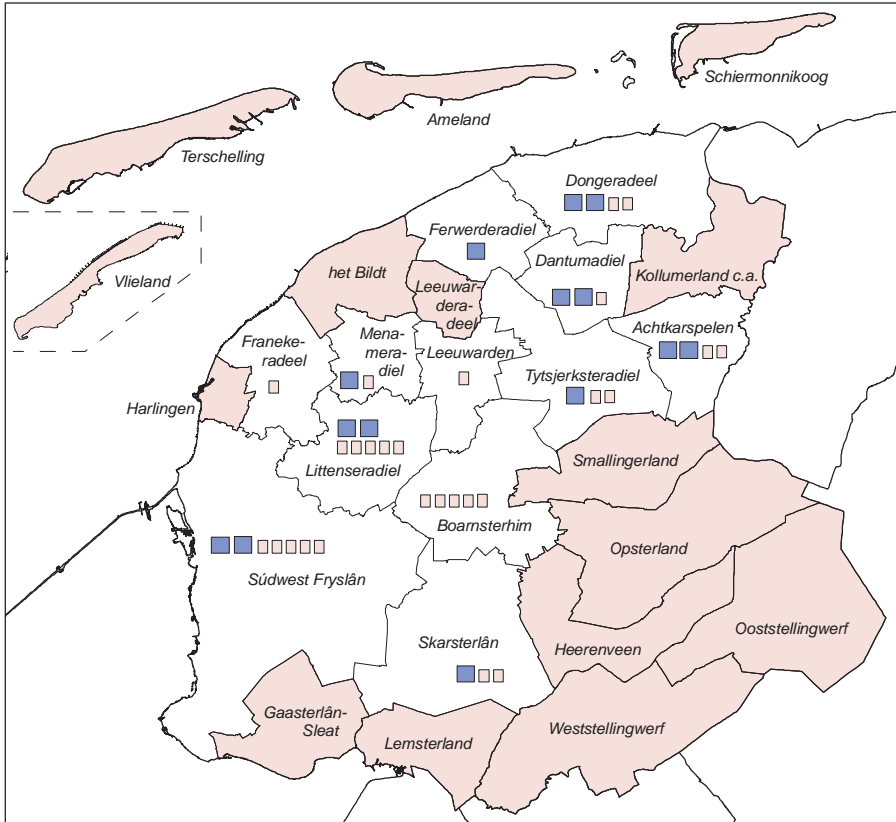
3.3 aantal kinderen op Friestalige en/of tweetalige kindercentra per gemeente

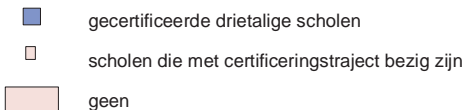
Bovenstaande kaart geeft de situatie weer per 1 mei 2011. Het gaat om een schatting van het aantal kinderen dat op Friestalige en/of tweetalige kinderdagverblijven en peuterspeelzalen zit. Op Vlieland en Schiermonnikoog zijn geen voorzieningen voor voorschoolse centra.

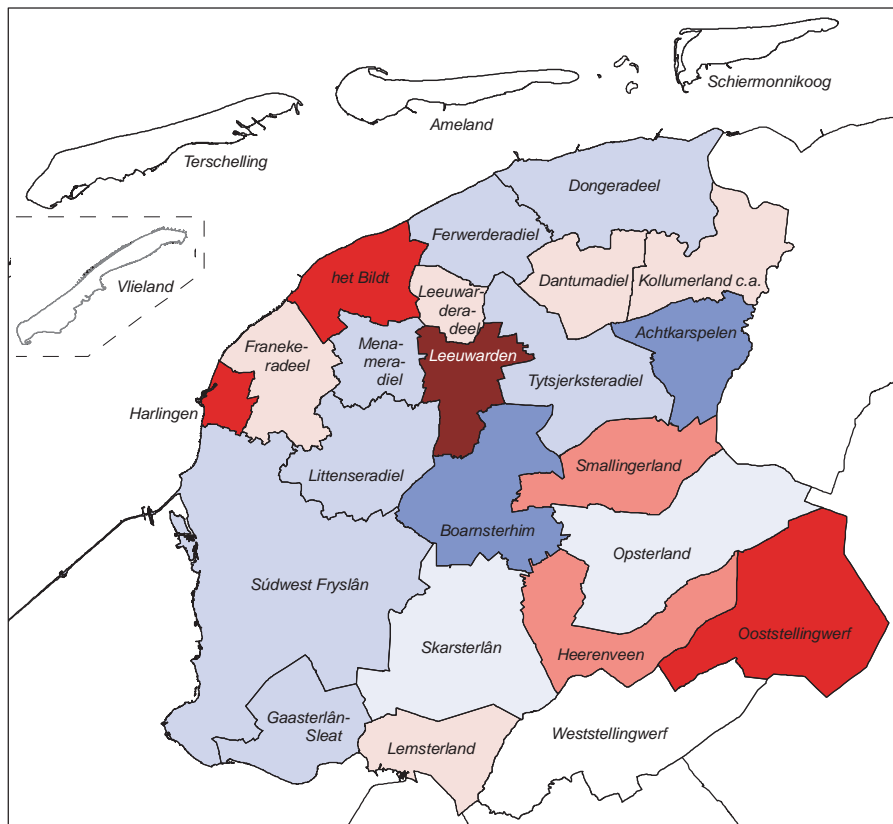
3.4 Gemeenten met drietalige basisscholen

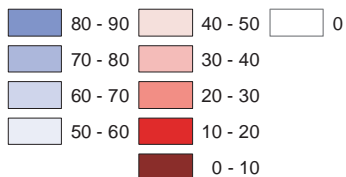
Drietalinge basisscholen hanteren een drietalig model voor het basisonderwijs: Fries, Nederlands en Engels met ruimte voor lokale variaties. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen gecertificeerde scholen en scholen die op dit moment met het certificeringstraject bezig zijn. De gegevens gelden per 1 januari 2011.

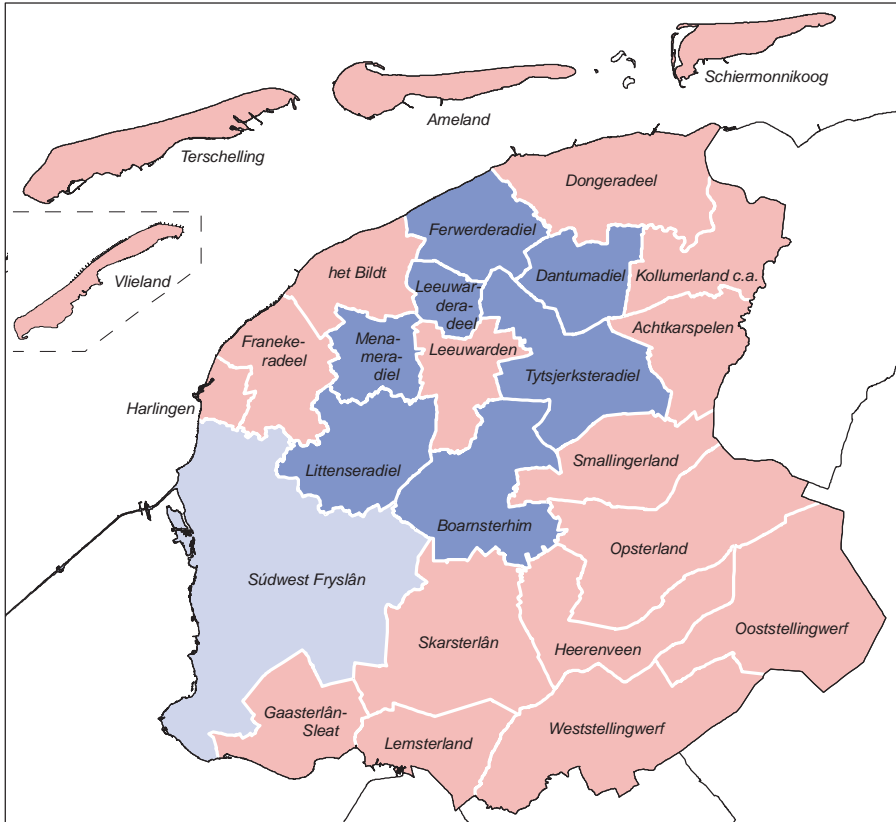
3.5 Friestalige eed/belofte door gemeenteraadsleden per gemeente (%)

Bovenstaande kaart geeft het percentage weer van het aantal afleggingen van de Friestalige eed/belofte door gemeenteraadsleden in 2010.

3.6 gemeenten met officiële Friestalige plaatsnamen

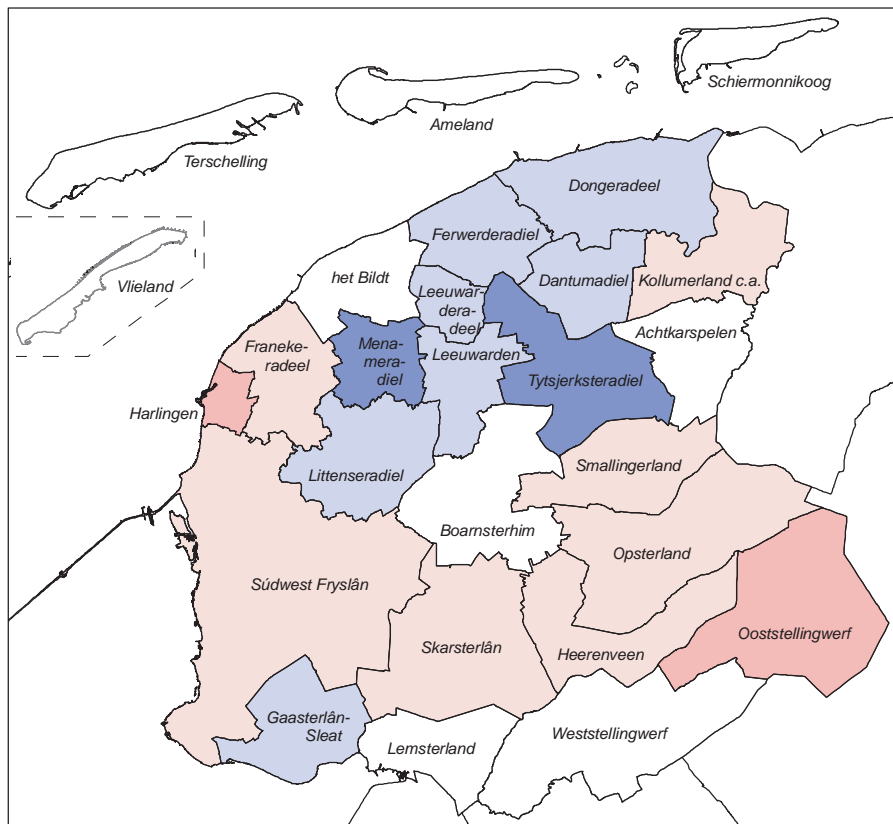
Bovenstaande kaart geeft de situatie (per 1-1-2011) weer met betrekking tot de gemeenten die gebruik gemaakt hebben van de bevoegdheid om de namen van de woonplaatsen in de desbetreffende gemeente officieel in het Fries vast te stellen.

In 1953 werd door het kabinet verklaard dat een gemeente in Fryslân de bevoegdheid heeft om de namen van woonplaatsen, straten en pleinen in haar grondgebied uitsluitend óf in het Nederlands óf in het Fries vast te stellen.

Voor een aantal woonplaatsen heeft de desbetreffende gemeente gekozen om de officiële naam in het Fries vast te stellen: Nij Beets (1950), Koufurderrige (± 1950), De Tike (1952), De Knipe (1970), Boksum (1972), It Heidenskip (1979) en Jonkerslân (1988).

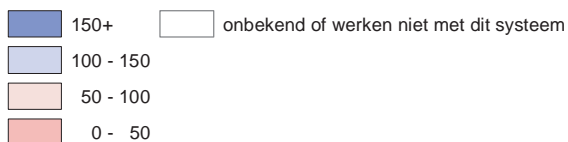
- gemeenten met Friestalige plaatsnamen
- gemeenten die in discussie zijn om Friestalige plaatsnamen in te voeren
- gemeenten met Nederlandse plaatsnamen

3.7 gemeenten en menusysteem taalbeleid

In 2008 heeft de provincie een onderzoek laten uitvoeren naar de mate waarin de gemeenten taalbeleid hebben geformuleerd. Daarbij is gebruik gemaakt van de criteria van het menusysteem, dat uit zes onderdelen bestaat: bestuur, cultuur, media, sociaal-cultureel werk, gezondheidszorg en onderwijs. Het menusysteem omvat 80 criteria waarop de gemeenten taalbeleid kunnen formuleren. Hiervoor krijgen ze punten.

Op bovenstaande kaart zijn de uitkomsten cumulatief aangegeven bij de verschillende gemeenten. Het menusysteem kunt u vinden op www.gemeentenenfrysk.nl.

provinsje fryslân
provincie fryslân

mei 2011
